

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De conventiculis

Disputatio Theologica ...

.. Posterior eaque dogmatica

**Hardtschmidt, Johann Nicolaus
Gottesheim, Johann Ernst von
Leonhard, Georg Friedrich**

Argentorati, 1705

§. 8

urn:nbn:de:bsz:31-105820

§. 7.

Equidem præscribent *regulas* quasdam & concipiebant preces etiam lectioni Biblicæ præmittendas; sed hæc ubi sanæ erant, nihil novi proponebant, quibus tamen mire sibi placebant, & id quidem repetebant ex autoribus exteris, atque omnia ipsis sordebant, nisi quæ novitatem spirabant externam; nec immerito dixerit quis istos homines similes factos esse iis, quibus domesticorum cibi nulli sunt ad palatum, externos tantum degustant, donec in morbum incidant gravissimum; nam & huc novandi studium homines istos perduxit. Alii diu multumque attonitis similes, tandem in gemitus erumpebant ut quomocunque admirationem sui, efficerent in animis hominum. Hinc nemo probaverit istam confusam & promiscuam explicandi rationem, nec eos juvat locus Pauli 1. Cor. 14, 30. quem & olim fanatici pro se allegarunt, sed b. Lutherus egregie l. c. f. 968. ostendit, hunc locum agere de prophetis, quales se esse homines isti prius probare debeant; deinde & de more & consuetudine illius Ecclesiæ, à qua diversa ratio est hodie; quam turbare velle & quidem autoritate privata, intolerabilis est juvenum fastus.

§. 7.
*Prætextus
 pietatis e-
 rat & con-
 fusæ expli-
 catio sc.*

§. 8.

Majus vero est & pejus quod de *Ecstasi & conversione immediata* jactabant, unde ad verbum internum potius attendere jubebant, spreto plerumque verbo externo & quidem prædicato de quo non tantum supra ex Haugianis locis nonnulla producta sunt: atque hos homines, tanquam simias, alios externos imitatos esse etiam in hac parte constat, apud quos visiones & Ecstasæ, immediatæ revelationes, magni adhuc hodie habentur momenti. Repugnat id autem Scripturæ Sacræ hodie absoluto jam canone & Ecclesiæ plantata, (quam distinctionem etsi nonnulli fanaticorum rideant, certa tamen est & fundata satis in Scriptura) ubi ad verbum tantum & sacramenta, Moysen & prophetas alligati sumus Luc. 16. Matth. 28. Rom. 10. quo ordine divino neglecto, nullus de salute sua bene sperare, multo minus certus esse poterit; id quod præter Scripturam etiam libri Symbolici docent nostri, unde in F. C. p. 828. rejicitur secundus error Schyvenckfeldianorum, quo

§. 8.
*Ecstasæ &
 conversio-
 nem imme-
 diatam so-
 mniabant.*

E docent:

docent: Quod Ministerium Ecclesiasticum, hoc est verbum DEI predicatum & auditum, non sit medium seu instrumentum, quo DEUS Spiritus S. homines doceat, & per quod ipsis donet veram Christi agnitionem, poenitentiam & fidem & quo in ipsis novam obedientiam operetur. Atque hæc egregie illustrantur iis quæ b. Lutherus habet T. VII. Altenb. f. 293. Von den conciliis und Kirchen: also ist's auch gegangen da wir durchs Evangelium anfangen zu lehren/ daß solch äußerlich Ding nicht selig machen konte/ weil es schlechte/ leibliche Creaturen waren/ und der Teuffel offte zur Zauberey gebrauchte/ fielen die Leuth auch groß und gelehrte dahin/ daß die Tauffe als ein äußerlich Wasser/ das Wort ein äußerlich menschlich Reden/ die Schrift als ein äußerlicher Buchstabe/ von Dingen gemachte solten schlecht nichts seyn/ dann es wären äußerliche vergänglich Ding. Also geriechen sie auff das Geschrey/ Geist/ Geist/ der Geist muß thun/ der Buchstaben tödte. Also hieß Wünker uns Wittenberger Theologen, Schriftgelehrte/ und sich den Geistgelehrten/ und ihm nach viel andere mehr. Nec est quod obvertat quis, ipsos tamen in conventibus suis legisse Scripturam. Non enim hic sunt iidem omnium errores, sed varii, ut & inter Anabaptistas: Et quid paucis abhinc annis quidam nomine Klopfer egerit, negans infantem sibi natum baptisandum esse, propter quod & ditione & ab officio suo ejectus est, id adhuc recenti memoria tenemus; etiam & Haugio frequentem S. Cœnæ usum non probatum, constat: quidque inferat illa hypothesis de inefficacia verbi per ministrum impium, qua vis verbi non ab ipso verbo, quod DEI est, sed spiritali sanctitate ministri pendet, facile cuivis cogitanti patere potest, qua de re infra.

§. 9.

§. 9.
Adiaphora
omnia damnabant.

Sic neque hoc in istis hominibus probari potest, aut debet, quod adiaphora penitus damnabant, qua in controversia sancte protestor, quod & monui in Thesibus Theologicis Miscellaneis, me nec choreis & saltationibus, nec ebrietate delectari, prout homines calumniatores pessimi mihi imputarunt; quam choreas licitas statuam, & poculum vini haurire ad lætitiā, ne tamen mentis devotio erga DEUM ulla ratione turbetur; & quemadmodum mihi hic sedet animus, ita & olim studioso

studioso eandem m
Patria & apud Ecce
fano omni tempor
ines, aut quo pœn
le, quidem non igr
tate n. a. h. a. p. p. ar
circumstantiis
scrapulum esse in
poculle, qui chorea
tum &c. grandia p
tantam auditores,
um docuit, de qu
tum tantum hic ex
quomodo isti homi
em peccent: ita ven
habet oder andern
zu Tauffen zu Weck
habet/ sondern mi
haben tangen/ essen u
haben einen sonderu
habet ihm etwas/ so
me frohen sagen und
das freulich/ ordent
habet oder andere L
quod auch me eunt
habet seliger noch un
tum adiaphorum, in
gram l. vi. gloss. G
de Adiaphori

Gravior jam er
ta enim in conven
h. probare voluit,
circum Germanie
nalem transmissi
illum impium in
supra nesciebant.